

Acta del quart taller de participació de la Carta del Paisatge del Lluçanès

“UN PAISATGE PER VIURE-HI”

4 de març de 2015. Santa Creu de Jutglar

IMPULSA

DINAMITZA

1. Antecedents: cartes de paisatge i participació ciutadana

"Una carta del paisatge és un instrument de concertació d'estratègies entre els agents públics i privats per a complir actuacions de protecció, gestió i ordenació del paisatge, que tinguin per objectiu mantenir-ne els valors."

Article 14 de la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge

Les Cartes del Paisatge són instruments de concertació d'acords entre agents d'un territori per tal de promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge. Es concreten mitjançant la signatura pública d'un document on s'estableixen els compromisos que adopten les parts signants en favor del paisatge i el calendari per assolir els objectius. Pel seu caràcter voluntari, la carta del paisatge es caracteritza per la importància de la participació en el seu procés d'elaboració.

Malgrat l'important component estratègic i voluntari d'una carta del paisatge, aquest document no és una simple declaració testimonial de principis, sinó un document de caràcter públic i de compromís a favor del paisatge on les parts signants es comprometen davant la societat a formar part d'un projecte col·lectiu i a treballar en conseqüència per assolir els compromisos signats.

El Consorci del Lluçanès, constituït per les principals institucions públiques que intervenen en aquest territori format per 13 municipis, fa anys que està desenvolupant una estratègia territorial basada en els valors intrínsecs del Lluçanès, entre els quals destaca el paisatge. És en aquest context que el Consorci del Lluçanès vol impulsar la Carta del Paisatge del Lluçanès.

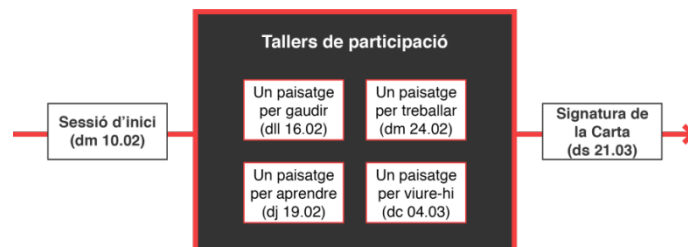
2. Programa de participació

El programa de participació és un dels dos pilars de l'elaboració de la Carta del Paisatge. Els objectius d'aquest programa de participació són:

- Implicar els agents del territori i obtenir-ne un compromís vers la millora del paisatge.
- Facilitar l'entesa i el consens entre els agents implicats en les transformacions i la gestió del paisatge.
- Donar a conèixer i contribuir a l'apropiació del paisatge per part dels agents del territori.
- Garantir la utilitat i viabilitat de la Carta del Paisatge a llarg termini.
- Ampliar la cultura de la col·laboració entre els agents públics i privats del Lluçanès.

En definitiva, aquest procés pretén dotar la ciutadania i institucions del Lluçanès de mecanismes de participació i d'implicació en les decisions que afecten l'evolució i transformació dels seus paisatges, incrementant així el capital social del territori.

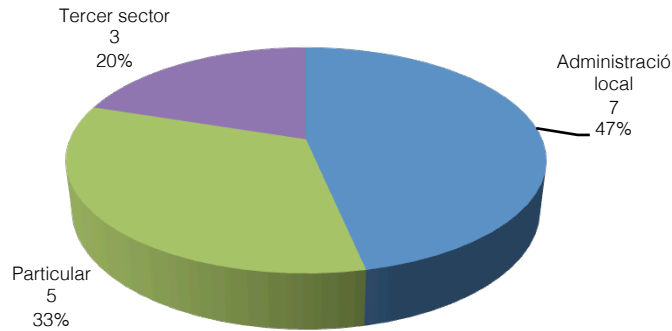
El programa de participació per la primera fase d'elaboració de la Carta del Paisatge consta de quatre tallers temàtics, una sessió inicial de presentació i una sessió final de debat i consens del full de ruta de la carta que es representarà amb l'adhesió al mateix d'entitats, agents i particulars.

3. Estructura i desenvolupament del primer taller de participació

3.1. Assistència

Al taller "Un paisatge per viure-hi" hi van assistir un total de 15 persones de perfil divers: particulars, representants d'ajuntaments, i d'entitats locals i socials.

3.2. Desenvolupament del taller

La sessió va començar amb la benvinguda i posterior presentació de la finalitat, objectius i procés d'elaboració de la Carta del Paisatge del Lluçanès. Seguidament els dinamitzadors van explicar les activitats a realitzar durant el taller, enfocades a treballar la diagnosi i plantejar propostes pel paisatge urbà i les infraestructures del Lluçanès.

- **Activitat individual.** Cadascun dels assistents va haver de contestar un qüestionari per tal de valorar de forma individual la percepció que té sobre el seu paisatge urbà quotidià (lloc on viu o llocs per on freqüenta) i sobre les infraestructures que més utilitza o que més presents són en el seu dia a dia.
- **Activitat grupal.** Es van separar els assistents en dos grups segons el seu municipi o nucli on viu, mirant de dividir el Lluçanès en dues parts (nord i sud). En cadascun dels grups es va realitzar un debat per parlar sobre els valors del paisatge urbà, les dinàmiques que l'afecten, l'estat i la integració paisatgística de les infraestructures i finalment realitzar propostes per la conservació i/o la millora d'aquest paisatge.
- **Activitat en plenari.** Cada grup va presentar en plenari les propostes pensades en l'exercici anterior, i es van anar trobant els punts de consens entre uns i altres per anar formulant els objectius i les propostes pel paisatge urbà i les infraestructures del Lluçanès.

Imatge 1. Presentació del taller.

4. Resultats del taller "Un paisatge per viure-hi"

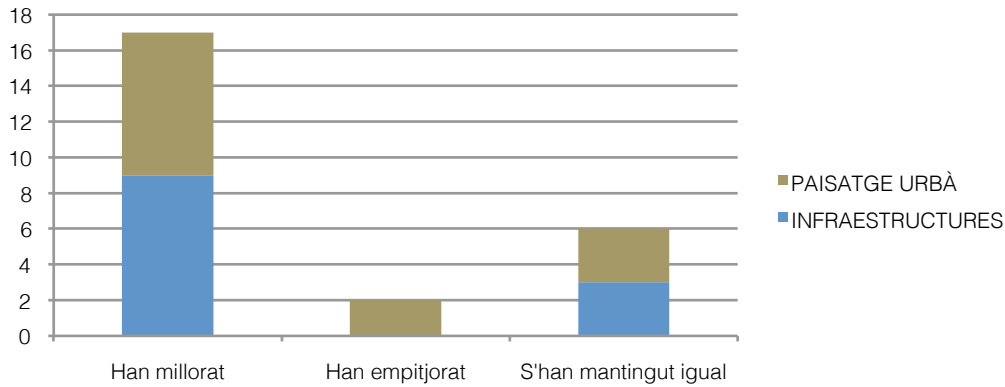
4.1. Quina percepció tenim del paisatge urbà i les infraestructures?

A continuació es presenten els resultats de l'exercici individual realitzat a la primera part del taller on es preguntava per la percepció del paisatge urbà i de les infraestructures del Lluçanès.

PERCEPCIÓ GENERAL

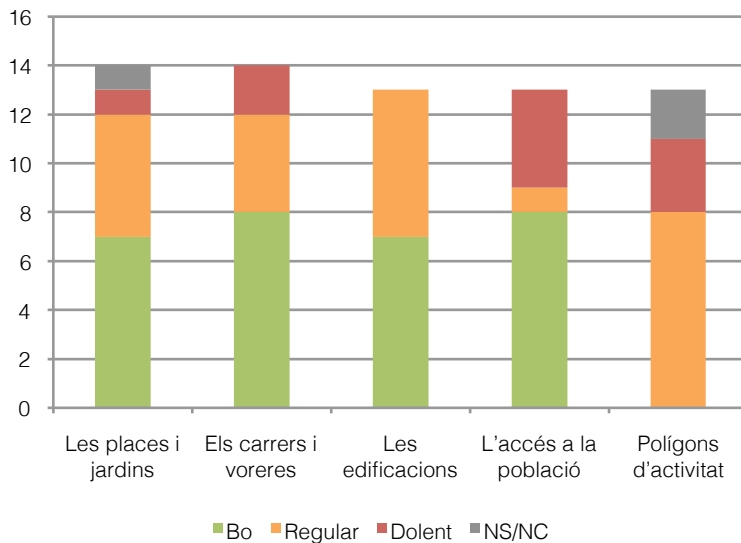

Respecte la pregunta de si tant les infraestructures com el paisatge urbà han millorat, han empitjorat o bé s'han mantingut igual, els participants han opinat el següent:

PERCEPCIÓ DEL PAISATGE URBÀ

Van respondre l'exercici un total de 13 persones, de diferent procedència: Alpens, Lluçà, Oristà, Prats de Lluçanès, Sant Agustí de Lluçanès i Sant Feliu Sasserra. A continuació es mostra el resultat integrat de les opinions formulades respecte a la percepció de l'estat de diferents elements del paisatge urbà.

Les opinions realitzades respecte com podria millorar el paisatge urbà del Lluçanès es detallen a continuació:

Participants d'Alpens:

- Buscar les orientacions de les edificacions.
- Integrar les edificacions en el territori (nivells, desnivells, etc.)
- Treballar amb materials naturals, de menys impacte ambiental i visual, i que siguin saludables i autòctons (sempre que es pugui).
- La pedra vista (està de moda) no és l'acabat tradicional ni té utilitat en aquesta zona.
- Construir les edificacions seguint els sistemes i dissenys constructius autòctons.
- Minimitzar l'impacte de polígons industrials i/o d'edificis que causin impacte.

Participants de Prats de Lluçanès

- Cuidar molt més el tipus d'edificació.
- Tenir més espais verds i no tant de ciment.

- Vetllar per un creixement sostenible.
- Pensar el paisatge urbà per la gent i les persones que l'han de viure. L'espai ha de ser útil i permetre la socialització dels vilatans.
- Recuperar l'ús per habitatge dels nuclis més antics de cada poble.
- Facilitar les activitats socials al carrer.
- Reordenar els usos del sòl no urbanitzable i vetllar per no deixar-hi fer construccions abusives ni massa grans.
- Mantenir el patrimoni, com ara el romànic.
- Arreglar les voreres, i fer-les a l'alçada del carrer.
- Facilitar el pas de vianants i intentar crear un nucli on hi hagi quants menys cotxes millor.

Participants de Lluçà

- Adequar zones d'aparcaments amb ombra.
- Establir una senyalització unitària, visual i fàcil d'entendre.
- Urbanitzacions il·legals.

Participants de Sant Feliu Saserra

- Acabar de millorar places i carrers.
- Millorar l'enllumenat urbà.
- Millorar el casc antic, donant suport a la rehabilitació d'habitatges antics dins els nuclis urbans (no créixer per la perifèria si no és necessari).
- Tenir cura de les construccions noves, per tal que preservin l'encant del poble.
- No deixar construir més granges de porcs propietat de grans empreses.
- No deixar instal·lar a cap preu empreses que no respectin el medi.

Participants d'Oristà (La Torre d'Oristà)

- Cuidar l'encant dels pobles, mantenint les estructures antigues i no tirant-les a terra per tal d'eixamplar el nucli.
- No fer tantes places d'asfalt.
- Conservar l'entorn dels pobles: fonts, camins, etc.

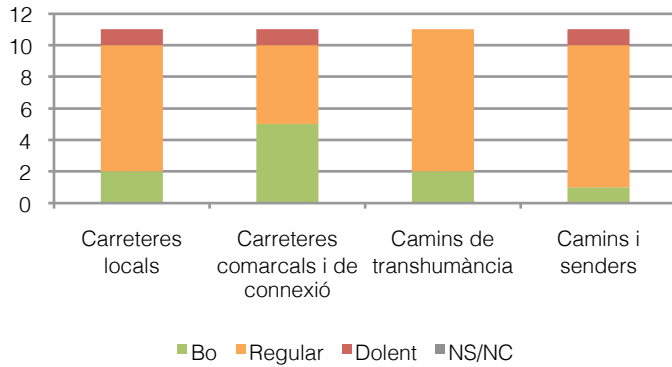

Imatge 2. Treball en grups

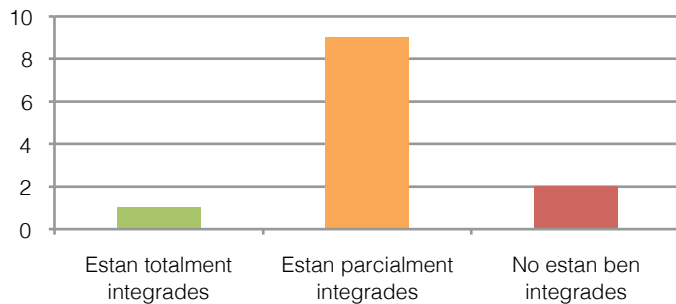
PERCEPCIÓ DE LES INFRAESTRUCTURES

Pel que fa a l'apartat sobre la valoració de les infraestructures, van respondre l'exercici un total d'11 persones. A continuació es mostren els resultats també de forma conjunta:

Respecte la pregunta de si les infraestructures del Lluçanès estan prou integrades paisatgísticament, els assistents al taller van opinar el següent:

Les opinions realitzades respecte com podria millorar l'aspecte de les infraestructures del Lluçanès es poden agrupar en tres blocs. Es detallen a continuació:

Infraestructures viàries

- Integrar les noves infraestructures en la topografia del territori.
- Mantenir les infraestructures actuals sense fer grans obres.
- Adequar l'eix Avinyó – Sant Quirze.
- Amb arreglar una mica les carreteres locals seria suficient.
- Arranjar les voreres d'algunes carreteres locals.
- No fer grans carreteres, tot i que si millorar les existents en alguns trams.
- Adequar les carreteres locals.

Manteniment de camins

- Fer neteges forestals de camins i senders.
- Controlar l'estat dels camins, i no deixar-ho només a mans dels propietaris.
- Cal mantenir en bon estat i promocionar els camins de transhumància i els senders.
- Que cada ajuntament mantingui els seus camins. O bé fer una gestió conjunta a través del Consorci del Lluçanès.
- Mantenir millor els camins de transhumància i camins (mantenir les marques i el seu estat)
- Millorar els camins per l'extinció d'incendis.
- Netejar els vorals dels rius i fer-hi pasturar els ramats per mantenir-los.
- Disposar de personal pel manteniment de camins.
- Establir línies de manteniment regulars pels camins rurals.

Senyalització de camins

- Establir una xarxa de camins.
- Senyalitzar i mantenir els senders i camins.
- Senyalitzar millor els elements turístics i culturals de cada municipi.
- Millorar la senyalització de camins i senders.

4.2. Valors, dinàmiques i propostes pel paisatge urbà

Durant el debat en grups, cadascun va arribar a les següents reflexions:

Grup1: Alps, Prats de Lluçanès, Sant Agustí de Lluçanès i Lluçà

Valors	Dinàmiques
<ul style="list-style-type: none"> - Disposició de pobles i masies en disseminat. - En alguns nuclis s'ha mantingut la tipologia edificatòria (sobretot nuclis antics del s.XVIII, com ara Sta. Eulàlia). - Patrimoni arquitectònic. - Valor històric dels pobles sorgits en encreuaments de camins i carrerades al s. XVIII. - Integració de noves construccions a l'estructura i orientació de carrers del poble, amb la forma urbana (per exemple a Alps). - Patrimoni artístic propi de cada poble que generen una marca de l'ofici, per exemple la forja a Alps. - Conservació d'elements antics, històrics i d'oficis a les cases i elements urbans (fustes, detalls de forja, pedra, etc.) - Localització dels pobles, per exemple Prats amb vistes de la serra, o Oristà en un fons. - Dinamisme dels pobles (botigues, activitat), per exemple Prats. - Vistes que tenen en general molts pobles (Prats, Sant Bartomeu, i accés fàcil a miradors). - Camins de transhumància i senders. 	<ul style="list-style-type: none"> - Es detecta una certa manca d'un model edificatori (per exemple a Prats, edificis de diferents alçades o Sant Bartomeu). - A vegades la manca d'intervenció fa perdre edificacions pel pas del temps. - Algunes actuacions urbanístiques no han estat sempre encertades pel conjunt del nucli. - Falten intervencions que busquin dinamitzar la vida al carrer, sent adequades per l'urbanisme local. - S'han fet alguns aparcaments dissuasius a l'entrada de pobles, però es fan servir poc per falta de costum, i per falta d'al·licients (ombra, manca de senyalització, etc.). - Algunes rehabilitacions i/o construccions noves han canviat els materials típics o tradicionals, perdent-se una mostra de l'ofici. - Hi ha carrers de vorera estreta per on passen vehicles, dificultant el pas de vianants i el passeig. - La senyalització dins dels pobles i pels camins no és bona, n'hi ha de molts tipus, estils i moments i es fa confusa. - Tendència a fer espais verds més durs, del que ho havien estat o seria recomanable.

Grup2: Prats de Lluçanès, Sant Feliu Sasserra, Oristà

Valors	Dinàmiques
<ul style="list-style-type: none"> - Disposició de pobles i masies en disseminat. - Patrimoni arquitectònic. - Pràcticament no hi ha polígons industrials. - La xarxa viària existent és suficient, i fins i tot les noves han tingut en compte aspectes paisatgístics (per exemple, la nova carretera pràcticament no es veu des de Prats). - Molts nuclis de població no s'han vist afectats per grans creixements urbanístics. - Existeix un cert orgull amb el valor arquitectònic dels pobles. - Oristà i Alps són dels pobles que han mantingut molt bé el casc antic. - No hi ha una gran afectació per línies de molt alta tensió ni altres infraestructures de transport d'energia. - Camins de transhumància i senders molt ben senyalitzats, però no sempre es mantenen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Algunes actuacions urbanístiques no han estat sempre encertades pel conjunt del nucli (algunes places s'han reformat però es podria haver fet millor). - S'han eixamplat carrers que tenien encant. - A Sant Feliu Sasserra hi ha unes construccions a l'entrada del poble que fan molt de lleig (algú hi va fer un grafit que hi posava "això no és Marbella"). - La senyalització en molts casos és molt dolenta. - A vegades la manca d'intervenció fa perdre edificacions pel pas del temps, especialment dins dels pobles. - Falten intervencions que busquin dinamitzar la vida al carrer, sent adequades per l'urbanisme local. - Als anys 70 es van fer alguns edificis amb un elevat impacte visual (especialment Prats de Lluçanès i Sant Feliu Sasserra). Ara ja no es permetria amb el nou urbanisme. - S'han millorat els serveis als municipis (enllumenat, cablejat...), tot i que en algun indret (com a Prats) hi ha massa il·luminació i tot. - S'ha perdut la cultura que "el carrer és de tots": la gent ja no neteja el davant de casa. - S'han fet alguns ajardinaments poc adaptats

	<p>a la zona, molt fràgils i poc rústics.</p> <ul style="list-style-type: none"> - La nova carretera ha tallat alguns camins ramaders.
--	---

4.3. Què cal per assolir els objectius pel paisatge del Lluçanès?

A continuació es presenta la síntesi del debat en plenari per la configuració de les primeres propostes sobre què cal fer i com cal intervenir per tal d'assolir els objectius de qualitat previstos pel paisatge del Lluçanès, respecte el paisatge urbà i les infraestructures del Lluçanès.

Potenciar els nuclis, rehabilitar-los

- Potenciar els nuclis i promoure les rehabilitacions, per desincentivar el creixement de la perifèria.
- Donar incentius econòmics o que els serveis tècnics dels ajuntaments puguin fer projectes d'obra per la rehabilitació d'edificacions.
- Mantenir els acabats de les edificacions d'acord amb l'estètica del poble i la tradició del Lluçanès, tant per construccions noves com per les rehabilitacions.

Fomentar les activitats al carrer

- Fomentar les activitats socials al carrer, que els carrers tinguin vida: vorera única, peatonalitzar, etc. (prioritat invertida)
- Integrar els parcs infantils en els nuclis urbans, i no deixar-los a les afores.
- Afavorir amb l'urbanisme l'activitat als pobles.

Millorar el civisme

- Millorar el civisme de la ciutadania per la neteja dels carrers (gossos).
- Fomentar que els veïns tinguin cura dels jardins i dels espais comuns.
- Fer campanyes de sensibilització per tal de fomentar el coneixement i l'exigència ciutadana (també respecte els materials de construcció, el creixements dels municipis, etc., és a dir sobre l'urbanisme i els valors del paisatge urbà).

Adequar aparcaments fora el centre des nuclis urbans, per fomentar el seu ús i dissuadir d'entrar-hi en cotxe (reduir l'ús dels vehicles dins dels nuclis quan sigui possible)

- Millorar els aparcaments (posant ombres, etc.) per afavorir-ne el seu ús.

Adaptar els espais verds al territori

- Equilibrar els espais verds amb la urbanització, tenint també en compte la mida, la localització i la densitat de població dels mateixos (no criteri únic).
- Aconseguir espais verds més naturals i no tant cimentats.
- Adaptar els jardins i parcs a les característiques del lloc, és a dir amb vegetació autòctona i més rústics.

Potenciar el patrimoni construït

- Protegir i posar en valor el patrimoni construït: masies, romànic, etc.
- Preservar el patrimoni arquitectònic (catàlegs, normes al planejament, inventaris al POUM, etc.).
- Inventariar nucli per nucli, edifici per edifici i casa per casa, per tal d'elaborar un catàleg de detall i establir mesures per garantir la conservació del patrimoni identificat.
- Posar en valor les artesanies pròpies dels nuclis.

Integrar paisatgísticament els polígons industrials

- Definir un criteri per valorar si és necessari establir un nou polígon industrial, i en cas que sí fer-lo de forma integrada (mirada supramunicipal).

Millorar les comunicacions i els serveis cablejats

- Facilitar l'accés a internet amb cable i fibra òptica.
- Millorar els serveis cablejats (llum, telèfon, etc.)

Catalogar els camins públics

- Aprovar el catàleg de camins públics del Lluçanès.

Fomentar el cicloturisme

- Arreglar les carreteres i camins per tal d'afavorir el cicloturisme.

Actualitzar el planejament urbanístic

- Actualitzar el planejament urbanístic de tots els municipis.
- Establir una comissió d'urbanisme a nivell de tot el Lluçanès (integrar els tècnics de tots els municipis).

Ordenar els creixements urbans, protegint els espais valuosos

- Mantenir la continuïtat urbana, preservant els espais amb valor del voltant dels nuclis.
- Tenir cura del no urbanitzable i fer que es compleixi la normativa.

Regular les granges (macrogranges) i establir criteris per la seva integració paisatgística

- Afavorir i donar les eines per poder realitzar projectes d'integració paisatgística a les granges.
- Limitar la mida de les macrogranges de nova construcció.

Millorar l'estat de camins i senders

- Mantenir camins i senders oberts i en bon estat.
- Tenir en compte els camins ramaders en les noves infraestructures.

Millorar i unificar la senyalització de camins (i dins de pobles)

- Ordenar i unificar la senyalització en pobles i en camins.
- Unificar la senyalització en camins ramaders i itineraris.
- Millorar la senyalització de camins i senders.

Annex: assistents a la sessió

A continuació es presenta la llista dels assistents a la sessió:

Nom	Població	Assisteix en tant que...
Eva Boixadé	Lluçà	Ajuntament de Lluçà
Isaac Peraire		
Joan Ramon Soler	Sant Feliu Sasserra	QFois- Fira Bruixes
Jordi Freixe	Oristà	
Josep Maria Freixanet	Olost	Ajuntament Olost
Josep Pujol	Sant Agustí del Lluçanès	Alcalde St Agustí
Lluís Vila	Prats de Lluçanès	Alcalde Prats
Marta Homs	Lluçà	
Miquel Escobar	Alpens	
Montse Barniol	Alpens	Ajuntament Alpens
Ramón Besora	Prats de Lluçanès	particular
Ramon Casals	Perafita	Alcalde Perafita
Ramon Soler	Prats de Lluçanès	UP i UEPrats
Roger Ballús	Sant Feliu Sasserra	Bandolers (C excursionista)
Xevi Barniol	Alpens	Consorti Lluçanès

Imatge 3. Debat sobre les propostes.